

24. painottaa tarvetta varmistaa, että yhtenäisen järjestelmän puuttuessa joidenkin jäsenvaltioiden muita aiemmin

aloitettu lainsäädännön soveltaminen ei vaikuttaisi haitallisesti jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

Bryssel 15. marraskuuta 2001.

Alueiden komitean

puheenjohtaja

Jos CHABERT

Alueiden komitean lausunto aiheesta ”Komission tiedonanto Puhdasta ilmaa Eurooppaan - ohjelma: Kohti ilmanlaadun teemakohtaista strategiaa”

(2002/C 107/24)

ALUEIDEN KOMITEA, joka

ottaa huomioon komission tiedonannon ”Puhdasta ilmaa Eurooppaan -ohjelma: Kohti ilmanlaadun teemakohtaista strategiaa” KOM(2001) 245 lopullinen,

ottaa huomioon komission työasiakirjan ”Puhdasta ilmaa Eurooppaan (CAFE)” SEC(2001) 688,

ottaa huomioon komission 5. toukokuuta 2001 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 265 artiklan ensimmäisen kohdan nojalla tekemän päätöksen pyytää asiasta alueiden komitean lausunto,

ottaa huomioon työvaliokuntansa 12. kesäkuuta 2001 tekemän päätöksen antaa lausunnon valmistelu valiokunta 4:n ”maankäyttö, taajama-asiat, energia, ympäristö” tehtäväksi,

ottaa huomioon aiheista ”Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi kansallisista päästörajoista tietyille ilman epäpuhtauksille” ja ”Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi ilman otsonista” antamansa lausunnon (CdR 358/99 fin) ⁽¹⁾,

ottaa huomioon valiokunta 4:n 8. lokakuuta 2001 hyväksymän lausunntoluonnoksen CdR 203/2001 rev., jonka esittelijä oli António Paiva (Tomarin kaupunginhallituksen puheenjohtaja, P, PPE),

hyväksyi 14. ja 15. marraskuuta 2001 pitämässään 41. täysistunnossa (marraskuun 15. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon yksimielisesti.

1. Alueiden komitean huomioita

1.1. Euroopan ilmanlaatua on edelleen parannettava. Jatkuva ilman saastuminen uhkaa sekä kansanterveyttä että ympäristöä. Toiminta on nivottava kuudenteen ympäristöä koskevaan toimintaohjelmaan, painotettava kestävää kehitystä ja myönnettävä, että on pyrittävä kaikin tavoin luomaan ”kestäviä kaupunkeja”, joissa terve elinkeinoelämä ja hyvälaatuinen ilma

ovat sopusoinnussa keskenään (muiden kansanterveyteen ja ympäristöön vaikuttavien tekijöiden kanssa). CAFE-ohjelmassa on puututtava ongelmaan kattavasti ja kokonaisvaltaisesti ja keskityttävä kaupunkialueisiin. Ohjelman tulee olla Euroopan kansalaisten ja ympäristön avain puhtaaseen ilmaan.

1.2. On erittäin tärkeää, että on käynnistetty ilmanlaadulle omistettu teemakohtainen ohjelma, jonka avulla on tarkoitus parantaa elämänlaatua. Näin useat toimet voidaan nivoa toisiinsa, erityisesti kaupunkialueiden kestäväan kehittämiseen tähtäivät toimet.

⁽¹⁾ EYVL C 317, 6.11.2000, s. 35.

1.3. On tärkeää käsitellä seuraavia perusasioita:

- ilmanlaatua koskevien erityistoimintalinjojen sisällyttäminen yhdenmukaiseen runkoon ja niiden niveltäminen alakohtaisiin toimintaperiaatteisiin
- toimintalinjojen kehittäminen tieteelliseltä pohjalta
- eri sidosryhmien osallistuminen toimintaan
- sen tosiseikan tunnustaminen, että kaikkein herkimmillä väestöryhmillä (varsinkin lapsilla, vanhuksilla ja hengityselinsairauksia potevilla) on ilman epäpuhtauksien suhteen erityistarpeita
- ilmansaasteille altistumisen, maankäytön ja kuluttajakäyttäytymisen välisten vuorovaikutussuhteiden tunnustaminen
- läheisyysperiaatteen takaaminen, sillä useisiin toimiin on ryhdyttävä paikallis- ja alueviranomaisten tasolla
- sen tosiseikan tunnustaminen, että tarvitaan lisää välineitä takaamaan määritellyn strategian ja asetettujen tavoitteiden asianmukainen noudattaminen
- tulosten seurantarjestelmän käyttöönotto laadunvalvonnan takaamiseksi.

2. Alueiden komitean suosituksia

2.1. Yleistä

2.1.1. Nyt tehty ehdotus on pettymys, koska ongelmaa lähestytään liian yleisellä tasolla eikä ehdotus sisällä konkreettisia määräyksiä siitä, millä tavoin uusi ohjelma nivotaan nykyisiin ilmanlaatuun liittyviin toimiin.

2.1.2. Vaikka ehdotuksessa myönnetään, että ilmanlaatuun liittyvillä toimintaperiaatteilla ja alakohtaisilla erityispolitiikoilla on yhtymäkohtia, siinä ei esitetä otettavaksi käyttöön välineitä, joilla ne nivotaan toisiinsa ja jotka voisivat johtaa painopistealojen määrittelyyn ja eri ohjelmien välisten mahdollisten ristiriitojen ratkaisuun.

2.1.3. Ohjelman ensimmäisessä vaiheessa keskitytään liaksi hiukkaspäästöihin ja otsoniin. Nämä epäpuhtaudet ovat ongelma, johon on puututtava lyhyellä aikavälillä, ja ne liittyvät välittömästi ja välillisesti moniin päästölähteisiin. Liiallinen keskittyminen näihin epäpuhtauksiin rajoittaa kuitenkin ohjelman integraatiotavoitteita. Esimerkkinä mainittakoon, ettei ehdotuksessa käsitellä ilmastonmuutosta eikä orgaanisia epäpuhtauksia, jotka muodostavat erilaisen kokonaisuuden ja joihin on puututtava eri tasoilla.

2.2. Ilmanlaatu politiikkojen tieteellinen pohja

2.2.1. Ehdotuksessa viitataan liian hämärästi nykyisiin mekanismeihin, joita on kehitetty käytettävissä olevan tieteellisen tiedon hyödyntämiseksi toimintalinjojen, painopistealojen ja strategioiden suunnittelussa.

2.2.2. Vaikka ehdotuksessa korostetaan toimien niveltämistä kuudenteen tutkimusta ja teknologista kehittämistä koskevaan puiteohjelmaan, siihen on suhtauduttava varauksella. Kyseisessä kuudennessa puiteohjelmassa ilmansaasteita ei katsota tutkimuksen painopistealaksi. Siinä käsitellään ainoastaan ympäristösaasteille altistumisen ja terveyden välistä yhteyttä altistuttaessa pienille saastemäärille. Lisäksi viitataan siihen, ettei kuudennen puiteohjelman turvin rahoitettavia hankkeita saada sovitun aikataulun puitteissa päätökseen vuonna 2004, jolloin nyt käsiteltävänä olevaa teemakohtaista ohjelmaa on tarkoitus kehittää edelleen.

2.2.3. Ilmansaasteista on tehty useita aloitteita Euroopan unionin tutkimusta koskevien puiteohjelmien ulkopuolella, ja alalla toimii ryhmiä, joiden panos on potentiaalisesti merkittävä. Esimerkkinä mainittakoon European Council of Applied Sciences and Engineeringin (Euro-CASEn) ja Euroopan tiedesäätiön (European Science Foundation, ESF) tekemät aloitteet, tieteeseen ja tekniikkaan tutkimuksen eurooppalainen yhteistyöohjelma COST ja Eureka-aloite, johon sisältyy Eurotrac-ilmanlaatuohjelma.

2.2.4. Komitean mielestä on määriteltävä mekanismeja, joiden avulla taataan ajantasaisten tieteellisten tietojen todellisen saatavuus.

2.3. Toimijat

2.3.1. Ehdotuksesta ei käy nimenomaisesti ilmi, mikä tehtävä nykyisillä instituutioilla on CAFE-ohjelmassa. Euroopan ympäristökeskus ja Ilmanlaadun teemakeskus ETC-AQ tekevät merkittävää tiedonkeruutyötä sekä tuottavat tietoa ja tekevät teknisiä analyyseja.

2.3.2. Yleisön osallistumista suunnataan liaksi ”ylhäältä alaspäin”, ja tällöin yleisö on enimmäkseen tiedon vastaanottajan osassa.

2.3.3. On myönnettävä, että ilman epäpuhtauksilla ja maankäytöllä on merkittäviä yhtymäkohtia sekä saastepäästöihin että mahdollisiin terveys- ja ympäristöhaittoihin. Siksi paikallisviranomaisille on tarjottava asiassa tärkeä rooli, mihin käsiteltävänä olevassa asiakirjassa viitataan vain ohimennen.

2.3.4. Komitean mielestä paikallisviranomaisten ennakoiva osallistuminen toimintaan on monilla tasoilla perusuhteista:

- Maankäytön toimijoina ne pystyvät vaikuttamaan päästölähteiden ja saasteille altistuvan väestön sijoittautumiseen.
- Maankäytön toimijoina ne pystyvät päättämään paikallisista liikenneverkoista ja kestävien vaihtoehtojen kehittämisestä.
- Käsiteltävänä olevan ehdotuksen yleislinjan mukaisesti niiden on kiinnitettävä suunnittelutoimissaan erityistä huomiota ilmansaasteille pahiten herkistyviin ryhmiin.
- Ne ovat vuorovaikutussuhteessa kansalaisiin sekä tiedottamalla että edistämällä yleisön osallistumista toimintaan.
- Ne tarjoavat paikallistoimijoille tilaisuuden osallistua ilmanlaatua koskeviin toimintaperiaatteisiin.
- Niiden on nivellettävä sellaiset kuntatasoa laajemmat toimintalinjat ja toimet toisiinsa, jotka vaikuttavat koko alueen ilmanlaatuun.

2.3.5. Samalla kun paikallisviranomaiset osallistuvat viranomaisina tai vapaaehtoisesti uusien tehtävien hoitoon, niille on annettava mahdollisesti uusia toimivaltuuksia sekä niiden hoitamisen edellyttämät välineet taloudelliset ja toiminnalliset resurssit.

2.3.6. Jotta strategia saisi tavoitteidensa mukaisesti kaikki liikkeelle, tieteelliset tiedot ja niihin liittyvät epävarmuustekijät on välitettävä oikein sekä päättäjille että yleisölle, koska asia on tunnetusti monimutkainen.

2.3.7. On tärkeää syventää entisestään tiedeyhteisön, päättäjien, paikallistoimijoiden ja viestinnän piirissä työskentelevien välisiä suhteita.

2.4. Tieteelliset, tekniset ja organisatoriset osatekijät

2.4.1. Monet ohjelman täytäntöönpanon kannalta perusuhteiset tieteelliset, tekniset ja organisatoriset kysymykset jäävät avoimiksi. Tällaisia seikkoja ovat

- ilmanlaatua ja saastepäästöjä koskevien tietojen keruuseen, käsittelyyn ja varmennukseen liittyvät prosessit ja toimivallan jako
- mahdollisuus yhdistää ohjelmaan muista ("epävirallisista") lähteistä peräisin olevia tietoja, jos niiden laatua on valvottu
- tiedeyhteisön ja strategiseen päätöksentekoon osallistuvien toimijoiden ulottuvilla olevien tietokantojen luominen

- ilmanlaadun simuloinnin hyödyntäminen päätöksenteon tukena esimerkiksi siten, että luodaan Euroopan unionissa käytettävä simulointijärjestelmä
- saastepäästöjen ja ilmanlaadun ennustettavuuden kehittäminen ja käyttö paikallisen ja alueellisen hallinnon tukena
- ilmanlaadun seuranta- ja mallintamiskapasiteetin sekä mahdollisten kansanterveydellisten vaikutusten tutkimisen kannalta tarpeellisen tiedon yhdistäminen toisiinsa
- sellaisten ympäristöä ja terveyttä koskevan tietojärjestelmien kehittäminen, joiden avulla voidaan määrittellä syyseuraus-suhteet ja ryhtyä ennalta ehkäiseviin tai lieventäviin toimenpiteisiin
- teemakohtaisten työryhmien perustaminen tukemaan pysyvästi toimintaperiaatteiden kehittämistä ja tarpeellisten määrärahojen varaaminen työryhmien käyttöön
- ohjelman täytäntöönpanomekanismien määrittely (organisaatio, henkilöresurssit, tekniset resurssit ja rahoitus).

2.5. Hallinnointiperiaatteita

2.5.1. Luotaessa tehokas ja kestävä toimintaohjelma, jonka tavoitteena on parantaa ilmanlaatua, lähtökohdaksi on otettava joukko hallinnointiperiaatteita:

- CAFEn tulee olla yhdenmukainen pitkän aikavälin ohjelma, joka on suunnattu EU:n ilmanlaatua parantavien välineiden kehittämiseen
- CAFEssa ei saa rajoittaa yhdenmukaistamaan nykyistä kehitystä (etenkään lainsäädännön alalla), vaan sen on oltava dynaaminen ohjelma, jolla EU:n päätöksentekoprosesseja hallinnoidaan aktiivisesti.
- CAFE-ohjelma on jäseneltävä tarkoin määriteltyihin ajanjaksoihin (esimerkiksi viisivuotiskausiin), jotka koskevat myös välineiden/instrumenttien kehittämistä, seuranta, tieteellistä tarkistusta ja strategista kehittämistä.
- CAFEn on muodostettava EU:n tasolla kiinteä järjestelmä, jonka puitteissa tietyille erityissaasteille asetetaan sitovat ilmanlaatatavoitteet.
- CAFE-ohjelmassa jäsenvaltiot tai niiden nimeämät viranomaiset on veloitettava luomaan alueilleen ilmanlaadun arviointijärjestelmiä.

- CAFE-ohjelman avulla on taattava, että jäsenvaltiot laativat toimintasuunnitelmia ja -ohjelmia, jotka käynnistetään, mikäli ilmanlaatu ei täytä asetettuja kriteereitä.
- CAFE-ohjelman puitteissa on käynnistettävä seurantajärjestelmä, jonka lähtökohtana on ilmanlaatua koskevien lyhyen ja keskipitkän aikavälin tulosten takaaminen ja valvonta ja jota sovelletaan kaikkiin toimijoihin.
- CAFE-ohjelmassa on annettava määräyksiä kokonaisvaltaisesta ja yhdenmukaisesta järjestelmästä tietojen keräämiseksi, käsittelemiseksi, välittämiseksi ja tunnetuksi tekemiseksi. Toimijoiden välistä tiedonkulkua voidaan havainnollistaa seuraavasti:
tutkimus ⇔ tekninen analyysi ⇔ strategia ⇔ päätöksenteko.

Bryssel 15. marraskuuta 2001.

Alueiden komitean

puheenjohtaja

Jos CHABERT
